

# Együtt, külön, előválasztással?

*Az ellenzéki együttműködési stratégiák  
választói megítélése*

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE



2023. január

- Elemzésünkben azt vizsgáltuk, hogyan vélekednek a 2022-ben az ellenzéki összefogás és az Magyar Kétfarkú Kutya Párt listáira szavazók az ellenzéki pártjok együttműködési stratégiáiról.
- Alapvetően megosztottak abban, hogy pártjukat (29%), vagy magát az összefogást (27%) támogatták 2022-ben.
- Nem szakpolitikai ügyek, hanem a rezsimellenesség (45%) volt az ellenzéki összefogásra való szavazás elsődleges szempontja.
- Az Európai értékek, a Nyugathoz való tartozás és a demokrácia megóvása együttesen is csak a válaszadók 15 százalékának jelentett szavazási szempontot.
- Utólag sokat elárul az ellenzék mozgósítási teljesítményéről, hogy támogatóik mikor döntöttek el, mire adják szavazatukat; 73 százalékuk visszatérő szavazó, vagy egy hónapnál is korábban döntötte el, hogy az ellenzékre szavaz.
- Az ellenzéki választók többsége továbbra is támogatja a közös indulást a 2024-es önkormányzati (60%) és európai parlamenti választásokon (62%).
- Kisebb arányban, azonban többségük nem támogatja előválasztás tartását a jelöltállítási folyamatban (53%), egyedül a Kutypárt szavazói között vannak többségben az előválasztást támogatók (51%).
- Döntő többségük szerint túl sok párt van az ellenzéki oldalon, nagyjából egyenlő arányban helyeslik egyetlen erős párt létét (36%) és egyes pártok összeolvadását (35%).
- Az intézményi egyesülés azonban konfliktusokat hordoz magában, amely végső soron a 2024-es választási együttműködést is veszélyezteti.
- Amennyiben az ellenzéki pártok nem veszik figyelembe az egymással ellentétes választói elvárásokat, úgy 2024-ben nehezebben lesznek mozgósíthatóak az ellenzéki magiszavazók is.



Co-funded by  
the European Union

A Republikon működését 2018-23 között  
az Európai Unió „Europe for Citizens” programja támogatja.

A 2022-es országgyűlési választások újdonsága az ellenzéki pártok széles összefogása volt. A korábban a 2010 előtti kormányzás megítélése, valamint ideológiai törésvonalak alapján is megosztott ellenzék közös egyéni jelöltekkel és közös listával indult. A teljes összefogás találkozott a kormánykritikus választók nagy többségének akaratával, valamint a választási szabályok változtatása a kormánypártok részéről is a közös listaállításnak kedvezett.

A választási vereség, és a vártnál is jelentősebb Fidesz előny a listás szavazatok számában azonban azt mutatta, hogy önmagában a pártok széles együttműködése nem volt elegendő a sikerhez. Az újabb kudarc után egy-két kivételtől eltekintve nem került sor közös akcióra az ellenzéki pártok részéről, ellenben felmerült adott pártok dominanciája az ellenzéki oldalon. Továbbra is kérdéses ugyanakkor, hogy a 2024-es önkormányzati és európai parlamenti választásokon közösen indulnak-e az ellenzéki pártok, valamint hogy a jelöltállítási folyamatban sor kerül-e előválasztásra.

Az alábbi elemzés hiánypótló, amennyiben az ellenzéki választók véleményét vizsgálja az ellenzéki együttműködés kapcsán. Megvizsgáljuk a 2022-es országgyűlési választásokhoz kötődő szavazási motivációikat, valamint az ellenzéki együttműködésről (DK, Jobbik, LMP, Momentum, MSZP, Párbeszéd) kialakított véleményeiket.

Az elemzés alapjául szolgáló kutatás 2000 fő személyes megkérdezésével készült, 2022. szeptember 15. és 30. között. A kérdezettek olyan magyar állampolgárok, akik a 2022. áprilisi országgyűlési választáson részt vettek, és az Egységben Magyarországért, vagy az MKKP listájára szavaztak. A kutatás nem, kor, iskolai végzettség és településtípus szerint reprezentatív a magyar ellenzéki szavazókra. A kutatás hibahatára 2,2%, az adatfelvételt a Závecz Research készítette.

A választás előtt visszatérő kérdés volt, hogy a kormánykritikus választók egy egységes ellenzéki tömböt alkotnak politikai identitásuk alapján, vagy továbbra is kötődnek az összefogásban résztvevő pártokhoz. A válaszadóknak lehetőségük volt két szavazási motiváció megnevezésére, amelyek közül az egyes párt, valamint a teljes összefogás támogatását a megkérdezettek 29, ill. 27 százaléka támogatta (1. ábra). Az ellenzéki választók körében tehát megjelent mind a pártos, mind az összellenzéki motiváció. Lényeges volt még a Fidesz leváltásának esélye, amelyet a válaszadók nagyjából negyede említett meg, valamint az ellenzék által képviselt értékek (19%). A retrospektív válaszok szerint a közös miniszterelnök-jelölt, Márki-Zay Péter személye nem integrálta, mozgósította az ellenzéki választókat, ahogy a választásai program sem különösebben.



**1. ábra: Ellenzéki szavazók választási motivációi, százalékos értékek**

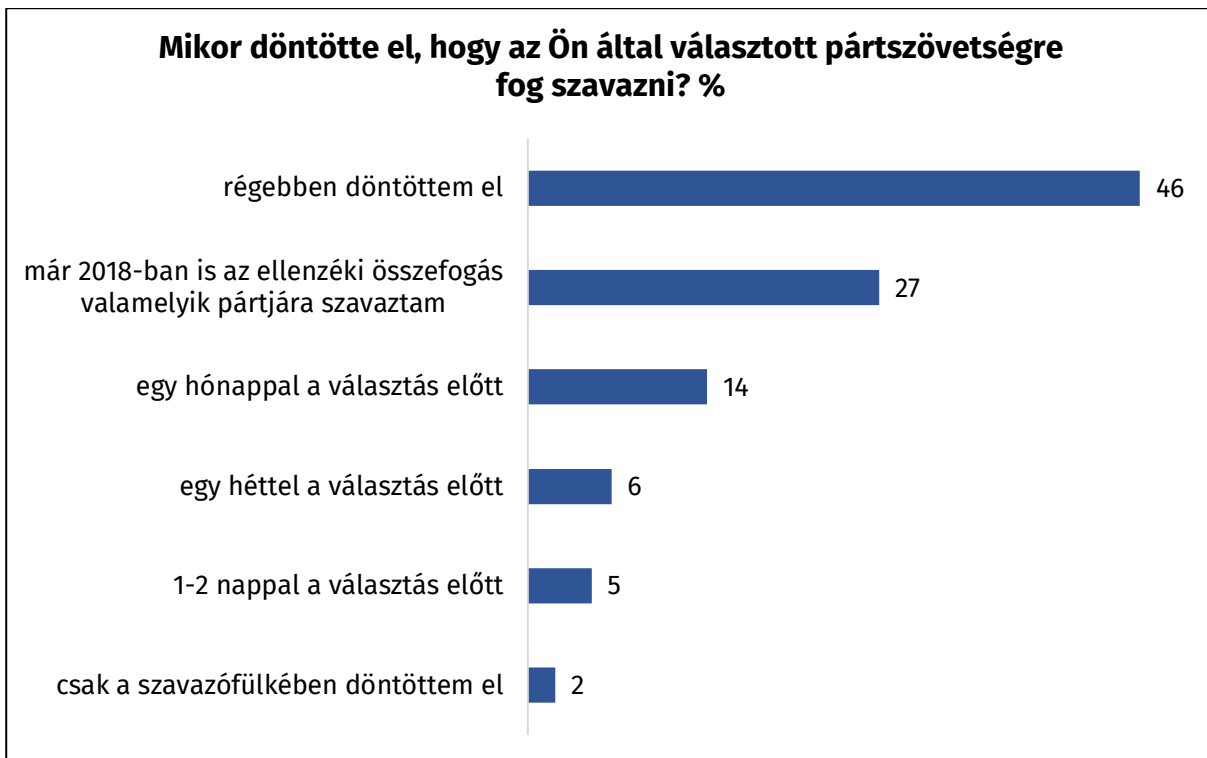
Az általánosabb motivációkon kívül rákérdeztünk konkrét politikai szempontokra is, amelyek befolyásolták a megkérdezettek választói magatartását (2. ábra). Ebben az esetben a válaszadók csak egy opciót nevezhettek meg. Az eredmények azt mutatják, hogy nem szakpolitikai ügyek, hanem a rezsimellenesség volt az ellenzéki összefogásra való szavazás elsődleges szempontja. A korrupció (24%) magába sűríti az ellenzékiek számára a NER működését, Orbán Viktor személye (21%) és a rezsim szoros kapcsolata pedig

magától értetődő. Az életszínvonal, valamint a magyar emberek általánosabb érdekvédelme összesen a megkérdezettek 28 százalékának volt lényeges. Az európai értékek, a Nyugathoz való tartozás és a demokrácia megóvása együttesen is csak a válaszadók 15 százalékának jelentett szavazási szempontot.



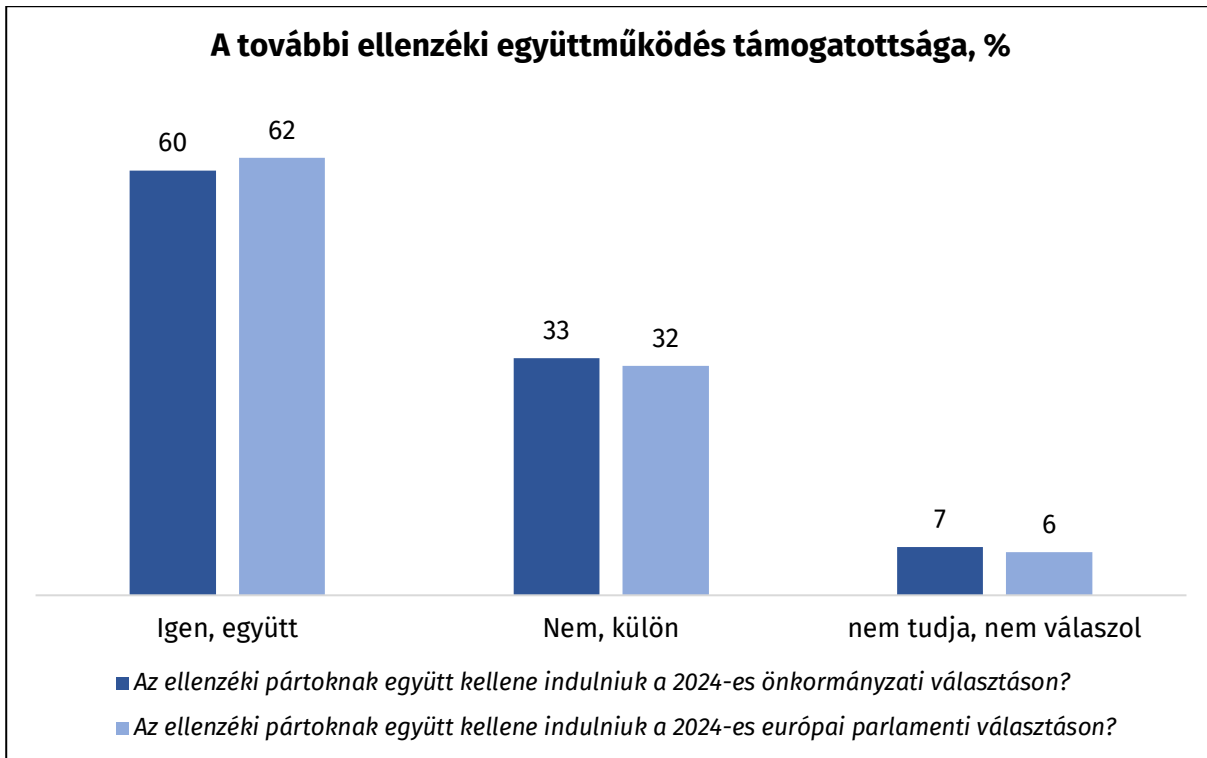
**2. ábra: A választás politikai szempontjai az ellenzéki szavazók körében, százalékos értékek**

Az országgyűlési választások után sokat elárul az ellenzék mozgósítási teljesítményéről, hogy támogatóik mikor döntöttek el, mire adják szavazatukat. Ahogy azt a harmadik ábra mutatja, 73 százalékuk visszatérő szavazó, vagy egy hónapnál is korábban döntötte el, hogy az ellenzékre szavaz. További 14 százalék egy hónappal a választás előtt, tehát a szűken vett kampány elején döntött az ellenzék mellett. Az ellenzéki szavazóknak csupán 13 százaléka köteleződött el az utolsó héten, napokban.



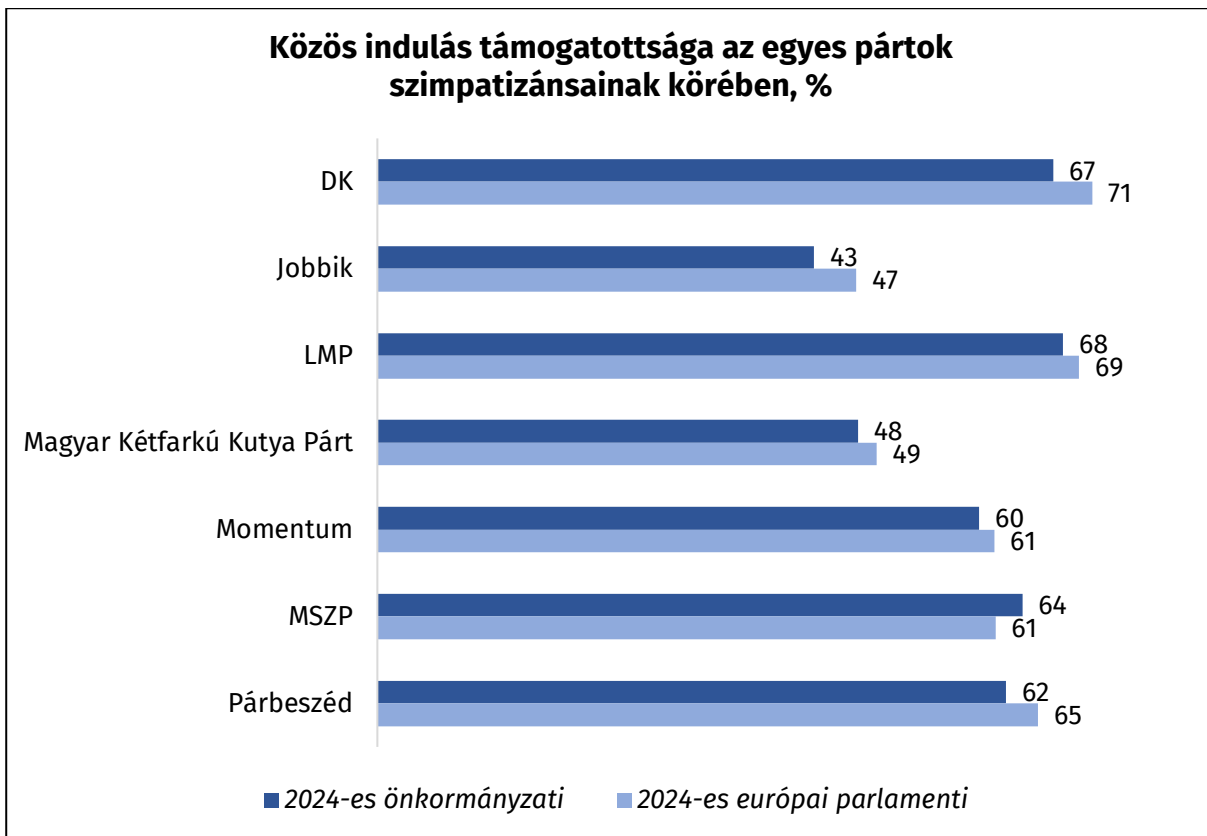
**3. ábra: Az ellenzéki választók elköteleződésének időpontja, százalékos értékek**

Kutatásunkban nem csak a 2022-es választásról, de a jövőbeli ellenzéki együttműködési stratégiáról is kikértük az ellenzéki választók véleményét. Az ellenzéki együttműködés 2022-es kudarca ellenére az ellenzéki választók többsége támogatja a 2024-es önkormányzati (60%), valamint a szintén 2024-es európai parlamenti választáson (62%) az ellenzéki együttműködést (4. ábra). Érdekes módon a szoros ellenzéki együttműködést nem igénylő, tisztán listás EP választáson némileg magasabb is az együttműködést igénylők aránya.



**4. ábra: A további ellenzéki együttműködés támogatottsága, százalékos értékek**

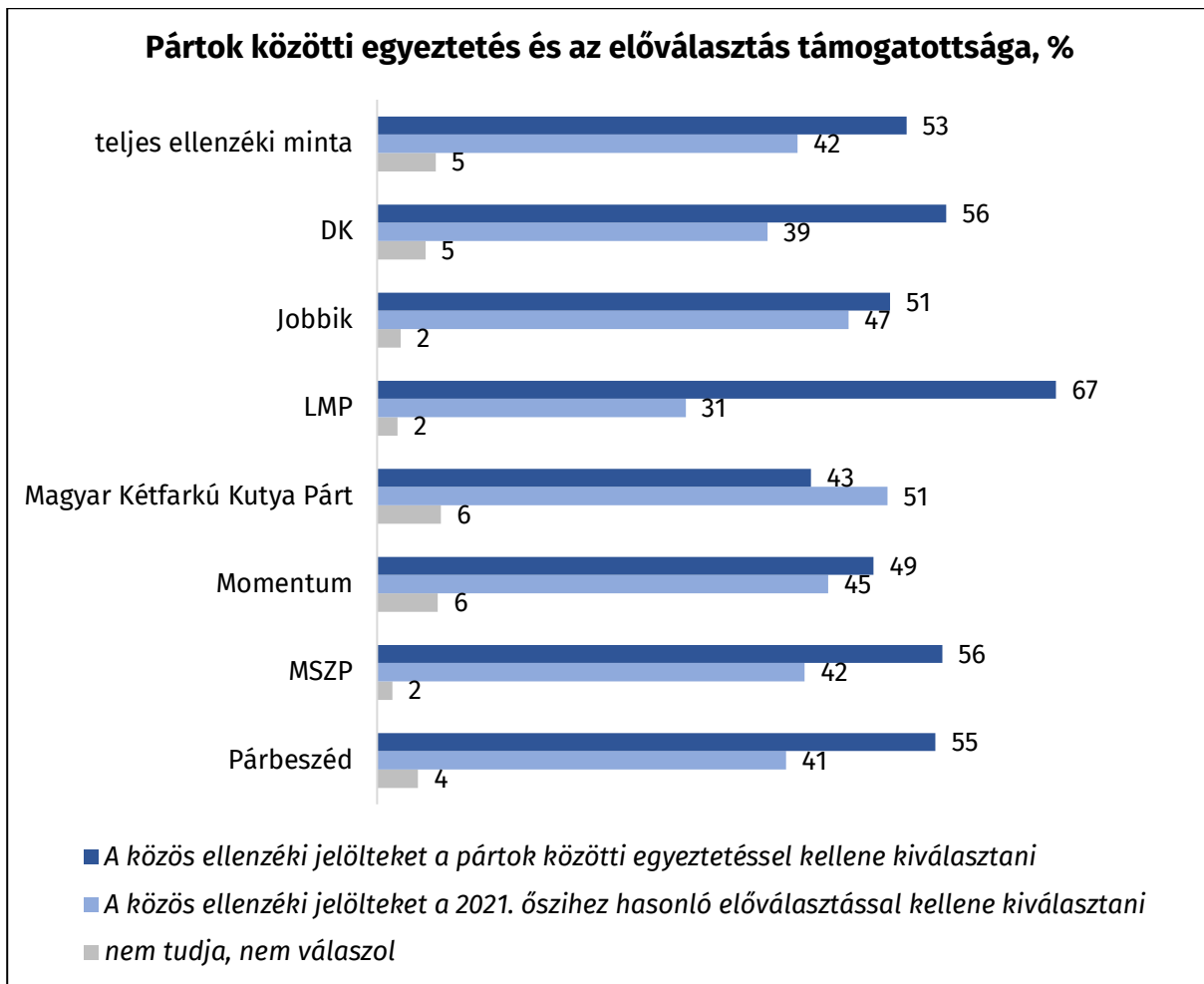
Megvizsgáltuk párttámogatottság szerinti bontásban is a 2024-es közös indulás támogatottságát az ellenzéki választók körében (5. ábra). A DK szimpatizánsai hagyományosan összefogás pártiak, akiket a korábban különutas LMP támogatói követnek. A vizsgált pártok közül a Jobbik, valamint a Magyar Kétfarkú Kutypárt esetében vannak némileg többen a külön indulást támogatók. A 2022-es választáson a pártszövetséget támogató Jobbik szavazók között sincs tehát egyértelmű lelkesedés a további ellenzéki együttműködés iránt.



**5. ábra: Közös indulás támogatottsága az egyes pártok szimpatizánsainak körében, százalékos értékek**

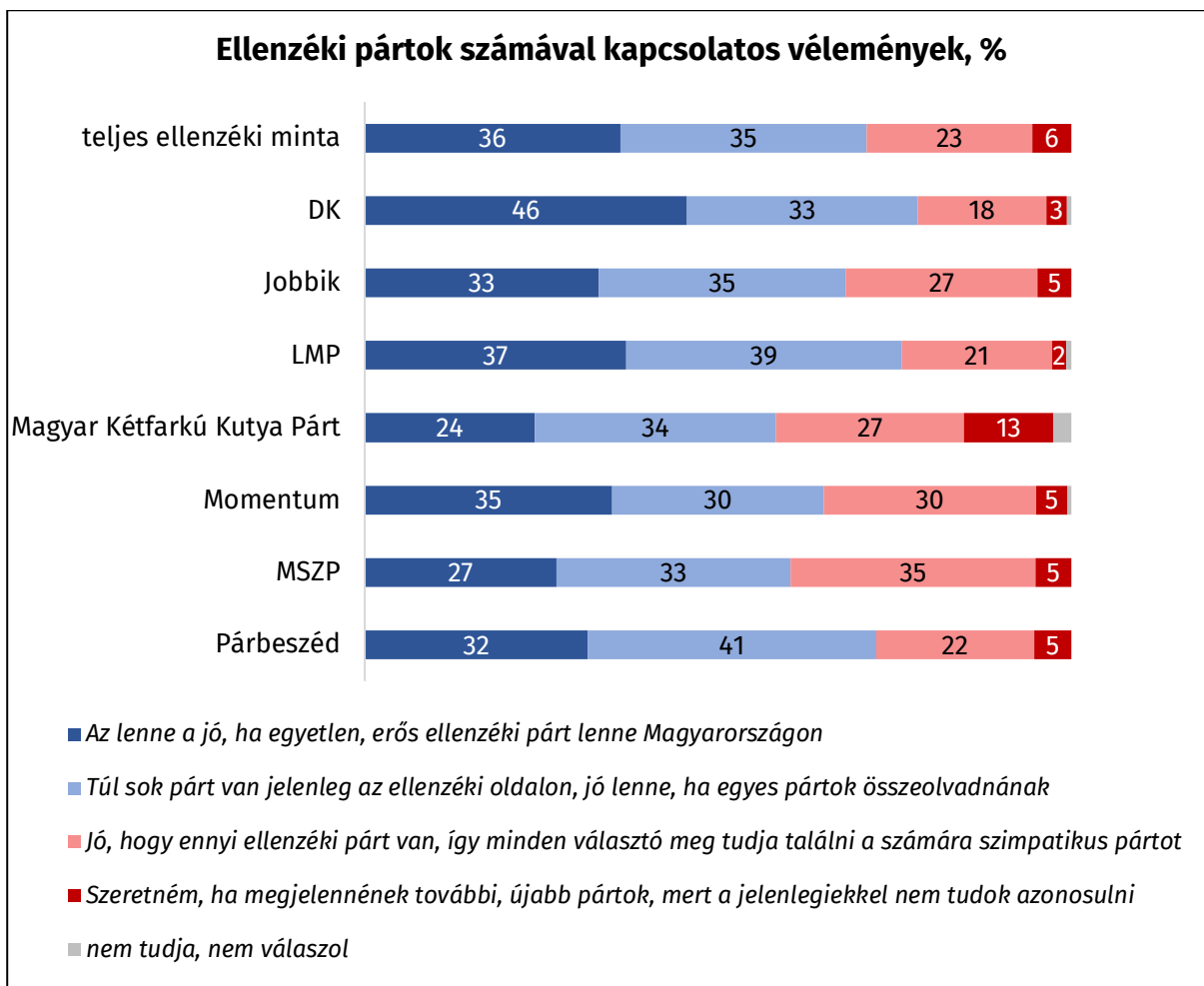
A 2022-es ellenzéki választási együttműködés újdonsága volt a 2021-ben tartott egyéni és miniszterelnök-jelölti előválasztás. Az előválasztási kampány sikeresen mozgósította az ellenzéki választókat, azonban a 2021 őszi lendület tavaszra kifulladásra került. Noha az előválasztás lényege éppen a választók bevonása a jelöltállítási folyamatba, eredményeink szerint az ellenzéki választók többsége (53%) inkább a pártok közötti egyeztetést támogatja (6. ábra). A vizsgált pártok közül leginkább az LMP szavazói ellenzik az előválasztást, akiket a DK és MSZP szimpatizánsok követnek. Az LMP esetében ennek oka azt lehet, hogy a párt társelnöke, Ungár Péter a választást követően többször is kifejtette, hogy hibás koncepció volt az előválasztás. Egyedül a Kutypárt szavazói között vannak többségben az előválasztást támogatók.





**6. ábra: A pártok közötti egyeztetés és az előválasztás támogatottsága, százalékos értékek**

Az ellenzéki politizálás hatékonyságát illetően rendre felmerül a fragmentáció kérdése, azaz az ellenzéki oldalon található pártok száma. A 2022-es választások után ez a téma összefüggött egy adott párt dominanciájával az ellenzéki oldalon. Választói támogatottsága alapján a DK jelölte ki magát az őszi folyamán, mint az „ellenzék közepét”, amely képes lehet integrálni a többi pártot is. A pártok számával kapcsolatosan is megkérdeztük az ellenzéki választókat (7. ábra). A teljes ellenzéki mintában a válaszadók 71 százaléka szerint túl sok párt van az ellenzéki oldalon, abban azonban megosztottak, hogy egy erős ellenzéki pártra lenne szükség, vagy csupán egyesek összeolvadására. A megkérdezettek 23 százaléka szerint ugyanakkor nem baj a pártok száma. Nem meglepő, hogy leginkább a DK szavazói támogatják egy erős ellenzéki párt létrehozását. A Kutyapárt mellett az MSZP szavazói ellenzik egyetlen párt dominanciáját, akik a többi választói csoporthoz képest erősebben érezhetik a DK szívó hatását.



**7. ábra: Ellenzéki pártok számával kapcsolatos vélemények, százalékos értékek**

Elemzésünkben azt vizsgáltuk, hogyan vélekednek az ellenzéki választók pártjaik együttműködési stratégiáiról. Alapvetően megosztottak abban, hogy pártjukat vagy magát az összefogást támogatták 2022-ben. Az ellenzéki választók többsége továbbra is támogatja a közös indulást a 2024-es önkormányzati és európai parlamenti választásokon. Kisebb arányban, azonban többségük nem támogatja előválasztás tartását a jelöltállítási folyamatban. Döntő többségük szerint túl sok párt van az ellenzéki oldalon, nagyjából egyenlő arányban helyeslik egyetlen erős párt létét és egyes pártok összeolvadását. Az intézményest egyesülés azonban konfliktusokat hordoz magában, amely végső soron a 2024-es választási együttműködést is veszélyezteti. Amennyiben az ellenzéki pártok nem veszik figyelembe az egymással ellentétes választói elvárásokat, úgy 2024-ben nehezebben lesznek mozgósíthatóak az ellenzéki magiszavazók is.